

"אנחנו על המפה"

אבנר בר חמא בבית האמנים בתל אביב

צירופים של זמן ומקום

מתוך ההקדמה של חוה פנחס כהן, עורכת ספר האמן "הר-שדה-)
בית- אבנר בר חמא - אמן בין-תחומי, מסע אל השיח היהודי-
(ישראלי, בהוצאת ראובן מס, ירושלים

בשני העשורים האחרונים בר חמא בוחר להתמודד עם המציאות הפוליטית והחברתית המתהווה לנגד עיניו באמצעות המיצב. אולם המיצב הוא כלי, את התכנים והכלים הרעיוניים הוא שואב בדרך כלל מהמקורות היהודיים, וכך מפגיש במפגש מטאפורי את המיתוס היהודי עם גיבורי ההווה, ויוצר נקודת מפגש, שהיא גם נקודת תגובה לשיח הישראלי. הוא נכנס עם כיפה גלויה על הראש אל תוך הסטודיו, שהיה תמיד קודש הקודשים של החילוניות הישראלית, עומד במרכזו ויוצר כשליח ציבור נוכח הקהל והאל

אין הוא מקבל על עצמו את ההדרה או את הדיכוטומיה הכפויה על האמן הישראלי, הדיכוטומיה שבין דת לאמנות, שבין זהות יהודית-דתית לזהות ישראלית

הוא פונה לסמלים חברתיים, תרבותיים ודתיים כמו מנורה, מפת ארץ ישראל, מזבח, דימויים של הרצל, ערפאת, בן גוריון, צילום של הילד היהודי מגטו ורשה המרים את ידיו לכניעה. הוא משתמש באות העברית ובפסוקים מהתנ"ך, ובכך ממען מראש את עבודותיו לשיח הישראלי-יהודי

הבחירה בסמלים ובדימויים האלה יוצרת אתגר לא פשוט עבור אמן ישראלי, הפועל בתחומי האמנות הפלסטית בשנות השמונים, התשעים ובעשור הראשון של המאה העשרים ואחת, מכיוון שאלה דימויים שחוקים למדי, הלקוחים מתוך העולם הפוליטי, ההיסטורי והלאומי

באמצעות הדימויים האלה בר חמא מתמודד בשפת המיצב עם מציאות תרבותית, אידיאולוגית ופוליטית, שרבים נמנעו מלגשת ולהתמודד איתה. הזמן ההיסטורי והפוליטי (כמו רצח רבין לרדוגמה) מזמן אפשרות להתבטא דרך המיצב ולהעמיד דימויים מוכרים בהקשרים חדשים

אוצרת: חוה פנחס-כהן

החלטת ארגון אונסק"ו שליהודים אין כל זיקה להר הבית, הביאה את האמן אבנר בר חמא לקיים הבטחה מלפני 35 שנה, להציג תערוכת המשך לתערוכה 'המנורה חוזרת לירושלים מס' 1', שהציג באותו אולם בבית האמנים בתל אביב. התערוכה זכתה לחשיפה רחבה בתקופה בה העיסוק באמנות יהודית עכשווית היה עדיין מינורי

מאז, האמן היה לדמות הבולטת ביותר בפעילות למען הפרחת השממה האמנותית בציבור הציוני דתי וסומן כאמן העכשווי המזוהה ביותר עם יצירות ציוניות ועם מפת א"י השלמה

בר חמא הציג בתערוכה 'מיצב-מצב' את "מפת התפוזים" (2005), שמעמדה התקבע בזיכרון הקולקטיבי. המפה המטופלת אצלו הפכה לסימן היכר לעבודות רבות הלוקחות חלק בדיאלוג האינסופי והמתמשך על גבולות הארץ המובטחת

בתערוכה החדשה "אנחנו על המפה", המוצגת באולם הגדול של בית האמנים בתל אביב, מוצגות במרכז עבודות חדשות המטפלות בזכותו של העם היהודי לשוב אל ארץ אבותיו, ולצדן מפות ויצירות שפורסמו בהזדמנויות שונות, בתערוכות ובתקשורת וחלקן בספר האמן "הר-שדה-בית", שיצא לאור בשנת 2013

אנחנו על המפה", היא תערוכה ייחודית בה האמן מתכתב עם אמירות אמנותיות ותקשורתיות הדנות והמזדהות לדבריו בזכות הפלסטינאים על חלקי א"י ופחות מצדדות בזכות עם ישראל לחזור לארץ מולדתו אחרי אלפיים שנות גלות - זכות לגיטימית המושרשת בחייו והחוזרת בפסוקי תפילותיו

שנה חלפו מאז התערוכה שעסקה במסעותיה ובנדודיה של 35 המנורה שנשדדה מהמקדש, מסע מרתק שלפי אחת הסברות הסתיים בנהר הטיבר ברומא. את הרעיון לתערוכה הגה האמן במסגרת כנס סטודנטים יהודים באיטליה, שבר חמא היה אחד ממארגניו. אחד משיאיו של כנס זה היה 'מסע גאווה' כנגד חרפת 'מסע ההשפלה' של נושאי המנורה היהודים שגורשו מירושלים ומבית המקדש. הכנס התקיים בתקופת שליחותו הציונית בקרב סטודנטים באירופה (1978-1981) והסתיים במפקד לפידים של כמאתיים סטודנטים מתחת לקשת טיטוס ותבליט נושאי המנורה צילום גדול של התבליט בו נראים יהודים נושאים את המנורה זוכה בתערוכה לטיפול חדשני ועוקצני של האמן כלפי החלטת אונסק"ו

WHEAT
FIELD

